

Cuprins

Cuvânt-înainte	IX
Cuvânt-înainte la ediția 2.....	XIII
Abrevieri.....	XV
I. Domeniul de aplicare al procedurii speciale	1
1. Obiectul jurisdicției muncii.....	3
2. Aspecte litigioase privind raporturile de muncă ce nu pot face obiectul unui conflict individual de muncă.....	8
2.1. Litigii privind răspunderea disciplinară a personalului cultelor religioase.....	8
2.2. Aspecte privind evaluarea profesională	13
2.3. Problema contestării în mod individual, de către un angajat, a valabilității unui contract colectiv de muncă.....	16
2.4. Litigii în care se invocă discriminarea pentru a se obține aplicarea unor reguli inaplicabile cauzei și care implică un examen de constituționalitate al unor legi de către instanțele judecătorești.....	20
2.5. Litigii prin care se urmărește constatarea direct de către instanță a unor condiții de muncă.....	22
3. Natura unor litigii în situații particulare	39
3.1. Litigii care intră în sfera jurisdicției muncii.....	39
3.2. Litigii care nu intră în sfera jurisdicției muncii	83
4. Practică judiciară neunitară	97
4.1. Litigii privind funcționarii cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor	97
II. Competența	105
1. Competența internațională a instanțelor române	106
2. Competența materială și teritorială a instanțelor române	123
2.1. Competența materială.....	123
2.2. Competența teritorială.....	138
3. Imunitatea de jurisdicție a statelor și organizațiilor internaționale în materia conflictelor de muncă.....	160
III. Compunerea completului	173
IV. Proceduri prealabile.....	183
V. Termenele de formulare a acțiunilor	197
1. Natura termenelor.....	199
2. Aspecte controversate privind durata unor termene.....	202
3. Aspecte controversate privind data de la care curg anumite termene	204

VI. Calitatea procesuală	221
2. Probleme particulare determinate de specificul litigiilor	232
2.1. Calitatea procesual pasivă a instituțiilor care asigură finanțarea altor instituții publice care au calitatea de pârât în litigii privind drepturi salariale sau a Statului Român	232
2.2. Calitatea procesual pasivă în cazul contestațiilor formulate de personalul din învățământul preuniversitar împotriva deciziilor de sancționare disciplinară.....	251
2.3. Calitatea procesual activă în cazul cererilor de anulare a unor contracte colective de muncă sau a unor clauze din acestea.....	264
2.4. Calitatea procesual pasivă în cazul cererilor privind reconstituirea vechimii și a condițiilor de muncă.....	267
5. Intervenția	277
5. Chemarea în garanție.....	288
6. Calitatea procesual activă a organizațiilor sindicale	292
7. Coparticiparea procesuală	295
VII. Reprezentarea părților	297
VIII. Aspecte particulare privind probațiunea	301
1. Aspecte comune privind probațiunea în conflictele individuale de muncă	302
2. Particularități ale probațiunii în anumite conflicte de muncă.....	307
2.1. Litigii privind existența raporturilor de muncă și condițiile de muncă.....	307
2.2. Litigii privind munca suplimentară și timpul de lucru	329
2.3. Litigii privind plata drepturilor salariale	397
2.4. Contestarea concedierii pentru desființarea locului de muncă	405
2.5. Litigii în care se invocă un tratament discriminatoriu.....	418
2.6. Litigii privind răspunderea disciplinară	433
2.7. Litigii privind răspunderea patrimonială a angajatorului	452
2.7.1. Aspecte comune	452
2.7.2. Particularități ale probațiunii în cazul accidentelor de muncă.....	452
2.7.3. Litigii privind pretenții pentru despăgubiri corespunzătoare daunelor morale.....	466
2.8. Litigii privind răspunderea patrimonială a angajatului.....	489
2.8.1. Aspecte comune	489
2.8.2. Particularități privind probațiunea în cazul litigiilor privind răspunderea angajaților care au calitatea de gestionar.....	496
2.8.3. Particularități ale probațiunii în cazul răspunderii patrimoniale a personalului silvic.....	513
IX. Celeritatea procedurii	529
1. Aspecte generale	531
2. Mijloace legale de management al cauzelor.....	536
2.1. Estimarea duratei cercetării procesului	536
2.2. Luarea de către instanță a măsurilor necesare pregătirii judecării.....	538

2.3. Contestația privind tergiversarea procesului	539
2.4. Mijloace de asigurare a îndeplinirii obligațiilor legale de către părți și terți	539
X. Actele de dispoziție.....	543
XI. Căi de atac.....	549
1. Aspecte generale. Apelul. Recursul. Legalitatea căii de atac.....	550
2. Termenul de exercitare a căilor de atac.....	553
3. Repunerea în termenul de exercitare a căii de atac	554
XII. Executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în materia conflictelor de drepturi.....	565
1. Caracterul executoriu al hotărârilor judecătorești pronunțate în materia conflictelor de drepturi	566
2. Suspendarea executării provizorii a hotărârilor judecătorești pronunțate în materia conflictelor de drepturi. Particularități	567
3. Particularități ale executării hotărârilor judecătorești pronunțate în materia conflictelor de drepturi	592
3.1. Particularități ale executării hotărârilor prin care s-a dispus repunerea părților în situația anterioară a unei concedieri nelegale	593
3.1.1. Aspecte generale	593
3.1.2. Exigențele punerii în executare a hotărârilor judecătorești prin care se dispune repunerea părților în situația anterioară.....	600
4. Situații în care este imposibilă punerea în executare a hotărârilor judecătorești prin care se dispune repunerea părților în situația anterioară.....	616
Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene.....	643
Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.....	643
Jurisprudența Curții Constituționale	644
Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție	645
Jurisprudența Curților de Apel.....	647
Jurisprudența Tribunalelor	653

Cuvânt-înainte

Ideea acestei lucrări a apărut în anul 2009, în contextul activităților desfășurate ca formator în domeniul dreptului muncii. Era ideea unei lucrări cu caracter practic, aplicativ, care să trateze aspectele esențiale ale jurisdicției muncii și s-a concretizat mai întâi într-un suport de prezentare pentru un seminar de formare profesională continuă.

Numeroasele modificări legislative, în special modificarea Codului muncii din anul 2011 și intrarea în vigoare a Legii dialogului social nr. 62/2011 (care a abrogat Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă), urmate de o perioadă de cristalizare a jurisprudenței și alte modificări legislative, au făcut ca această lucrare să nu se realizeze până acum.

Cu aproximativ un an în urmă, însă, am găsit deschiderea acestei edituri pentru un proiect de acest tip, poate nu întâmplător, într-o perioadă în care pe piața cărții juridice pare să fie din ce în ce mai mult solicitate lucrările cu caracter practic, discutându-se și în mediul universitar tot mai mult de necesitatea pregătirii practice a studenților pentru profesiile juridice către care se vor îndrepta.

Buna primire a ideii de către editură a determinat mobilizarea necesară pentru realizarea acestei lucrări care, în afară de concepție, mai are prea puține în comun cu conținutul formei de început.

Desigur, fiind vorba de un domeniu atât de dinamic precum cel al dreptului muncii, mai ales în perioada recentă, lucrarea a suferit completări și adăugiri până în ultimul moment, pentru a cuprinde cele mai recente soluții de unificare a practicii judiciare pronunțate de Înalta Curtea de Casație și Justiție sau cele mai recente hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului, rămânând însă, pentru ediții viitoare, completarea cu noi informații relevante, care, cu siguranță, nu vor întârzia să apară (de exemplu, se află în curs de soluționare numeroase sesizări ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru a pronunța soluții în cadrul unor mecanisme de unificare a practicii judiciare, precum și sesizări ale Curții Europene a Drepturilor Omului sau ale Curții de Justiție a Uniunii Europene).

Lucrarea nu are structura specifică unei lucrări de drept procesual civil, deși poate, în viitor, ar trebui să se pună în mod serios problema unei discipline precum *dreptul procesual al muncii* care să trateze procedura de soluționare a conflictelor de muncă în mod sistematizat, având în vedere specificul acestei proceduri, care uneori se îndepărtează mult de principiile dreptului procesual civil comun, astfel cum în unele state, precum Italia, Spania și statele din America de Sud există astfel de cursuri (*diritto processuale del lavoro, derecho procesal laboral*).

Din păcate, în general, jurisdicția muncii este prezentată în tratatele și cursurile de dreptul muncii în cadrul unui capitol nu foarte generos ca întindere.

Până atunci, această lucrare încearcă să pună la dispoziția cititorului acele informații considerate relevante de autor, prin prisma unei experiențe de aproape

zece ani în soluționarea conflictelor de muncă și de peste zece ani ca formator în domeniul dreptului muncii, al dreptului procesual civil și al managementului cauzelor, pentru înțelegerea particularităților procedurii speciale de soluționare a conflictelor individuale de muncă, al căror număr este în continuare unul foarte mare pe rolul instanțelor și este susceptibil de creșteri rapide în intervale scurte de timp, acest domeniu fiind foarte sensibil la modificările sociale și economice; nu întâmplător, ea se limitează la conflictele individuale de muncă, cu cea mai mare incidență în practică, fără a aborda și conflictele colective de muncă.

Desigur, lucrarea nu poate avea pretenția de a nu fi omis nicio informație relevantă, mai ales la prima sa ediție, fiind susceptibilă de îmbunătățire, revizuirii și actualizării în funcție de evoluția cadrului legislativ și al jurisprudenței.

Prin structură și conținut, volumul prezintă într-o manieră, credem, originală reglementările relevante și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a Curții de Justiție a Uniunii Europene, a Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție și a celorlalte instanțe naționale, însoțite de comentariile autorului și, acolo unde este cazul, de prezentarea practicii judiciare neunitare și a soluțiilor de unificare a acesteia, precum și a aspectelor controversate, cu privire la principalele probleme de drept ivite în procedura judiciară a soluționării conflictelor individuale de muncă, constituind un instrument util pentru practicieni, cu o prezentare grafică ce facilitează identificarea informației căutate.

Problemele de drept și cele practice abordate sunt prezentate în succesiunea corespunzătoare etapelor analizării și soluționării unui conflict individual de muncă și cu distincțiile specifice acestei materii, cunoscute practicienilor specializați în acest domeniu, fără a urmări în mod necesar abordarea teoretică specifică dreptului procesual civil. Totodată, pentru practicienii care doresc să abordeze acest domeniu, lucrarea poate constitui chiar un ghid metodologic de tratare a acestui tip de cauze și un ghid de management al dosarului pentru magistrați.

Lucrarea este realizată într-o manieră specifică materialelor didactice destinate formării profesionale continue în domeniul juridic astfel încât, pentru teoreticieni ar putea părea că are o structură neobișnuită. Astfel, toate reglementările legale considerate relevante sunt prezentate la începutul unității structurale asemănător unui cod comentat, aduse împreună ele putând constitui chiar un cod al ședinței de judecată în materia conflictelor de muncă, dar într-o ordine aparte, respectiv mai întâi normele speciale, derogatorii de la normele de drept procesual civil comune, și apoi cele cu caracter general. Jurisprudența nu este prezentată în ordinea obișnuită de curtoazie CEDO, CJUE, CCR, I.C.C.J., celelalte instanțe, ci în funcție de relevanța pentru subiect. Pe lângă normele procesuale specifice, sunt prezentate, însă, și norme de drept material care au influență asupra modului de abordare a aspectelor procedurale (de exemplu, în ceea ce privește calitatea procesuală sau probațiunea în funcție de obiectul litigiului).

Împărțirea în capitole a textului are în vedere ordinea în care un practician își pune problemele în fața unei cauze privind un conflict individual de muncă, iar nu abordarea teoretică de drept procesual civil specifică și utilă cursurilor universitare. De exemplu, deși problema naturii litigiului are relevanță pentru competența

materială a instanței, am preferat să dedic primul capitol domeniului de aplicare al procedurii speciale, separat de capitolul privind competența.

În sfârșit, nu întâmplător volumul cuprinde un număr foarte mare de hotărâri judecătorești rezumate, întrucât realitatea practicii soluționării conflictelor individuale de muncă depășește, cum este și normal, puterea de anticipare a legiuitorului și a abordărilor teoretice.

Desigur, suficiente probleme practice vor fi rămas neabordate și numeroase vor apărea din chiar ziua apariției lucrării, justificând în viitor, sperăm, o nouă ediție a acesteia.

Aprilie 2017

Autorul

Cuvânt-înainte la ediția 2

Publicarea unei lucrări cu o structură originală presupune întotdeauna o anumită emoție cu privire la rezultatul demersului editorial.

Epuizarea primei ediții, însă, a confirmat faptul că am intuit corect atât interesul pentru domeniul jurisdicției muncii, cât și nevoia practicienilor de a regăsi într-un volum informații relevante pentru probleme de drept practice pe care să le poată accesa rapid în contextul creșterii exponențiale a volumului de informație în ultimii ani și a creșterii dificultății selectării celor relevante.

Așa cum anticipam la apariția primei ediții, în anul care a trecut a apărut un număr semnificativ de hotărâri pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii sau în procedura dezlegării prealabile a unor probleme de drept, precum și soluții de speță în jurisprudența altor instanțe, relevante pentru subiectele abordate în lucrare, acestea fiind adăugate în noua ediție.

Pe lângă actualizarea lucrării cu soluții jurisprudențiale recente, peste cincizeci de hotărâri noi fiind adaptarea, completarea sau eliminarea sau eliminarea corespunzătoare a comentariilor, structura acesteia a fost revizuită, cel mai important element de noutate fiind constituirea unui nou capitol dedicat punerii în executare a hotărârilor judecătorești pronunțate în materia conflictelor de muncă, în locul capitolului dedicat doar caracterului executoriu al acestor hotărâri, care a fost înglobat în noul capitol. Noul capitol tratează probleme care se pot ivi atât în fața instanțelor de executare, cât și în fața instanțelor specializate în materia conflictelor de muncă în funcție de căile procedurale alese de părți și de comportamentul acestora după pronunțarea hotărârii judecătorești.

Martie 2018
Autorul